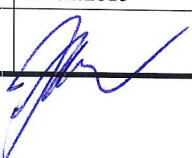
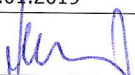
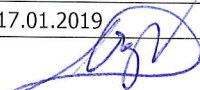

KLUB SLOVENSKÝCH TURISTOV, občianske združenie	Obsah dokumentu	Bezpečnosť a ochrana zdravia	Vydanie: A
	Znak a číslo dokumentu	FN-BOZP-09	Revízia: 0
	Názov dokumentu	Pokyny na zaistenie BOZP	Strana: 1 z 9

Všeobecné pokyny na zaistenie BOZP v organizácií **KLUB SLOVENSKÝCH TURISTOV,** občianske združenie

vypracované v zmysle ustanovení zákona NR SR č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci § 6) odsek 1, písm. l)

OBSAH	Strana
1. Povinnosti zamestnancov	02
2. Práca žien, tehotných žien a mladistvých	03
3. Poriadok na pracovisku	04
4. Bezpečnosť pri styku s dopravou - doprava cestná a chodci	04
5. Pokyn pre zaobchádzanie s EZ pre osoby bez elektrotechnickej kvalifikácie	05
6. Bezpečná práca s ručným náradím	06
7. Používanie rebríkov	07
8. Bezpečnosť pri premiestňovaní bremien	07
9. Bezpečnostné farby	08
10. Bezpečnostné značky	08
11. Bezpečnostné požiadavky pre prácu vo výškach a nad voľnou hĺbkou	09

Dokument: FN-BOZP-09	Vypracoval:	Posúdil:	Schválil:	Počet výtlačkov:
Meno a priezvisko	Ing. Miloš Ilavský	Bc. Miloš Ilavský	Ing. Peter Dragúň	Číslo výtlačku: 1
Funkcia	Technik BOZP	ABT	Štaturár organizácie	Účinnosť od dňa:
Dátum (deň, mesiac, rok)	16.01.2019	16.01.2019	17.01.2019	17.01.2019
Podpis				

KLUB SLOVENSKÝCH TURISTOV, občianske združenie	Obsah dokumentu	Bezpečnosť a ochrana zdravia	Vydanie: A
	Znak a číslo dokumentu	FN-BOZP-09	Revízia: 0
	Názov dokumentu	Pokyny na zaistenie BOZP	Strana: 2 z 9

Všeobecné pokyny pre zaistenie BOZP

Zamestnanci sú v záujme bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci povinní najmä:

1. Dodržiavať právne a ostatné predpisy pre zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, zásady bezpečného správania sa na pracovisku a stanovené pracovné postupy.
2. Nepožívať alkoholické nápoje a nezneužívať iné omamné prostriedky na pracoviskách zamestnávateľa a v pracovnej dobe aj mimo tieto pracoviská, nenastupovať pod ich vplyvom do práce a tiež ich do priestorov zamestnávateľa neprinášať.
3. Podrobiť sa vyšetreniu, ktoré vykoná zamestnávateľ, alebo príslušný orgán štátnej správy, aby zistili, či zamestnanci nie sú pod vplyvom alkoholu alebo iných omamných látok.
4. Do zamestnania dochádzať včas, riadne odpočínúť, venovať sa plne povereným úlohám, nekonať ľahkomyselne a nepozorne a vzhľadom ku svojej kvalifikácii, skúsenostiam, praxi a vykonávanej činnosti si byť vedomý nutnosti dodržiavať podmienky bezpečnej práce a správania sa na pracovisku.
5. Pri práci zásadne používať ochranné zariadenia a predpísané osobné ochranné pracovné pomôcky, starať sa o ne a riadne s nimi hospodáriť.
6. Zúčastniť sa školení a inštruktáži vykonávaných zamestnávateľom v záujme zvýšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a podrobiť sa stanoveným skúškam a lekánskym prehliadkam.
7. Oznamovať svojmu nadriadenému a orgánom dozoru nad BOZP nedostatky a závady, ktoré by mohli spôsobiť úraz, alebo ohroziť bezpečnosť pri práci a podľa svojich možností a schopností sa podieľať aj na ich prípadnom odstránení.
8. Predchádzať všetkými dostupnými prostriedkami vzniku úrazu a pokiaľ úraz vznikne, okamžite ho ohlásiť priamemu nadriadenému a poskytnúť pomoc zraneným osobám. Primerane okolnostiam postupovať i pri vzniku mimoriadnej udalosti, ktorá môže ohroziť život a zdravie (nehoda, havária, požiar, porucha).
9. Udržovať zverené stroje, nástroje, náradie, zariadenie i pracovisko v poriadku, v dobrom a prevádzkyschopnom stave, vzniknuté závady ihneď ohlásiť nadriadenému (majstrovi, vedúcemu pracoviska), ktorý určí ďalší postup.
10. Pridelené elektromechanické náradie predkladať k odborným prehliadkam a pracovať s ním len podľa jeho určenia, poškodené náradie včas vyradiť z používania a oznámiť prípadný zistený nevyhovujúci stav nadriadenému.
11. Pri práci dodržiavať bezpečné pracovné postupy a používať iba správne a schválené pracovné prostriedky a pomôcky, chybné včas vyradiť a nahradiť ich nezávadnými, dodržiavať určené odkladacie miesta a spôsob odkladania.
12. Udržovať v poriadku a čistote prostredie a pracovné miesta, hygienické a sociálne zariadenia, nevytvárať na pracoviskách rizikové situácie.
13. Používať iba vyhradené cesty a priechody, zdržovať sa na určených miestach a pracoviskách, neprechádzať nebezpečnými technologickými miestami a priestormi, dodržiavať a rešpektovať bezpečnostné značky a signály.

KLUB SLOVENSKÝCH TURISTOV, občianske združenie	Obsah dokumentu	Bezpečnosť a ochrana zdravia	Vydanie: A
	Znak a číslo dokumentu	FN-BOZP-09	Revízia: 0
	Názov dokumentu	Pokyny na zaistenie BOZP	Strana: 3 z 9

14. V prípade pracovných obchôdzok na pracovisku dodržiavať bezpečné konanie a smery. Pri príchode na cudzie pracovisko sa riadne ohlásiť u vedúceho a riadiť sa jeho pokynmi pre zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia.
15. Nezdŕžať sa bezdôvodne na rizikových miestach, okrem iného napr. na koľajniciach, energetických zariadeniach, v miestach manipulácie s nebezpečnými látkami, v miestach možného ohrozenia špeciálnou dopravou, nákladmi a bremenami, rotáciou a pohybom zariadení, rezných nástrojov, pôsobením ostrých hrán a pod.
16. Vykonávať svoju pracovnú činnosť tak, aby nebol pracovník ohrozený sám, aby nebolo ohrozované pracovné okolie a ak to situácia vyžaduje, tak sa presvedčiť, či v priestore, kde bude jeho pracovná činnosť zasahovať, nebudú ohrození ďalší pracovníci či zariadenie.

Práca žien, tehotných žien a mladistvých

1. Zamestnávateľ musí mať spracovaný vlastný zoznam prác a pracovísk, ktoré sú zakázané ženám, tehotným ženám a mladistvým. Účelom tohto zoznamu je vymedziť práce a pracoviská, ktoré so zreteľom k anatomickým, fyziologickým a psychickým zvláštnostiam žien a mladistvých sú pre ne neprimerané, nebezpečné alebo škodlivé pre ich zdravie.
2. Zákaz niektorých prác a činností ženám a mladistvým s musí uplatniť, aj keď pracovníčka či mladistvý chce dobrovoľne konkrétnu prácu vykonávať. Toto obmedzenie platí v primeranom rozsahu i pre osoby so zmenenou pracovnou schopnosťou.
3. Ak vykonáva tehotná žena prácu, ktorá je pre ňu zakázaná, je zamestnávateľ povinný túto ženu preradiť na inú vyhovujúcu prácu. Toto preradenie sa musí uskutočniť okamžite, ako sa nadriadený riadiaci pracovník dozvie o jej tehotenstve.
4. Ženy, muži i mladiství nesmú dvíhať a manipulovať s predmetmi ťažšími ako medzné limity, uvedené v prílohe Nariadenia vlády SR č. 281/2006 Z. z., s ohľadom na jednotlivé vekové kategórie.
5. Tehotná žena nesmie vykonávať práce, pri ktorých je vystavená nebezpečeniu náklady alebo významnému pôsobeniu látok dráždivých, nadmerne znečisťujúcich či inak škodlivých.
6. Ak požiadala tehotná žena o úpravu pracovnej doby, je zamestnávateľ povinný jej žiadosti vyhovieť v zmysle ustanovení Zákonníka práce /zákon NR SR č. 311/2001 Z. z./.
7. Tehotné ženy a ženy starajúce sa o maloleté dieťa môžu byť vysielané na pracovné cesty mimo obvod svojho pracoviska, alebo bydliska len s ich súhlasom.
8. Zamestnávanie mladistvých zamestnancov sa riadi taktiež „Zoznamom prác a pracovísk, zakázaných mladistvým“. Títo nesmú byť zamestnávaní prácami nadčas, prácami v noci alebo prácami, ktoré by negatívne ovplyvnili ich psychický či fyzický vývoj v zmysle Zákonníka práce.
9. Taktiež je zakázané zamestnávať mladistvých činnosťami a prácami, konanými v prašnom prostredí, kde je prach (s fibroplastickými účinkami) a kde v dôsledku vysokej prašnosti hrozí zvýšené nebezpečenie alebo na rizikových pracoviskách.
10. Dĺžku pracovného času u mladistvých zamestnancov upravuje § 85 Zákonníka práce. Mladiství nesmú byť zamestnávaní ani v úkolovej mzde.

KLUB SLOVENSKÝCH TURISTOV, občianske združenie	Obsah dokumentu	Bezpečnosť a ochrana zdravia	Vydanie: A
	Znak a číslo dokumentu	FN-BOZP-09	Revízia: 0
	Názov dokumentu	Pokyny na zaistenie BOZP	Strana: 4 z 9

Poriadok na pracovisku a stavenisku

1. Udržovanie poriadku na pracovisku je základným predpokladom pre bezpečnú a zdravotne nezávadnú prácu. Uspokojivé pracovné a životné podmienky podmieňujú i pracovnú výkonnosť. Každý zamestnanec má túto činnosť vo svojej pracovnej náplni zohľadnenú ako časom tak aj mzdou.
2. Všetky priechody, komunikácie a východy musia byť udržiavané voľné a trvale prístupné pre prípad možnej evakuácie. Nie je dovolené na nich nechávať materiál, ani náradie či nástroje. Pešie priechody na všetkých pracoviskách musia byť takto udržiavané v stave, ktorý neohrozuje život a zdravie zamestnancov.
3. Ak sú na pracovisku kanály či priehlbne, musia byť pevne zakryté alebo ohradené. Ak musia byť otvorené, musia byť ohradené zábradlím a za zníženej viditeľnosti označené červeným svetlom. Pracoviská sú ďalej označené výstražnými, zákazovými a informačnými tabuľkami príp. dopravnými značkami.
4. Všetky predmety musia byť uložené stabilne, aby sa pri prípadných otrasoch, alebo keď o ne niekto zavadí, neprevrhli a nespadli, pričom by mohli spôsobiť úraz.
5. Tyče alebo iný dlhý materiál nesmie byť nebezpečne opretý o zábradlie, múr a pod. Vždy musí byť zaistená stabilita materiálu, aby nedochádzalo k jeho poškodeniu alebo dokonca k spôsobeniu poranenia.
6. Je nutné mať vždy na pamäti, že poriadok je základom bezpečnej práce, kvalitnej výroby, dobrých medziľudských vzťahov, vizitkou pracoviska a dobrého mena zamestnávateľa.

Pokyn pre zaobchádzanie s EZ pre osoby bez elektrotechnickej kvalifikácie

1. Kvalifikáciu osôb v oblasti elektrotechniky upravuje vyhláška MPSVaR č. 508/2009 Z.z. a súvisiace STN. Podmienky bezpečnej práce na elektrických zariadeniach pre osoby bez elektrotechnického vzdelania a zaobchádzanie s nimi (zoznámený pracovník) rieši STN 34 3108/Z3.
2. Osoby bez elektrotechnickej kvalifikácie nesmú pracovať na niektorých živých častiach elektrického zariadenia, ani sa ich dotýkať priamo, alebo akýmkoľvek predmetmi (netýka sa elektrických zariadení s bezpečným napätím /a prúdom/ a výroby elektrotechnických zariadení).
3. Osoby bez elektrotechnickej kvalifikácie môžu samé obsluhovať elektrické zariadenia malého a nízkeho napätia (mn a nn), ktoré sú prevedené tak, že pri ich obsluhu nemôže prísť do styku s živými časťami elektrického zariadenia pod napätím, s výnimkou prúdu a napätia bezpečného.
4. Tieto osoby môžu zapínať a vypínať jednoduché elektrické zariadenia, za vypnutého stavu elektrického zariadenia môžu premiestňovať a predlžovať pohyblivé privody spojovacími káblami vybavenými príslušnými spojovacími časťami (pohyblivé zásuvky a vidlice), vymieňať pretavené vložky závitových a prístrojových poistiek len za nové vložky rovnakej hodnoty (nesmú pretavené vložky opravovať), vymieňať žiarovky a udržiavať elektrické spotrebiče podľa návodu výrobcu.
5. Osoby bez elektrotechnickej kvalifikácie môžu vykonávať udržiavacie práce (čistenie, mazanie, bežné prehliadky bez rozoberania pomocou nástrojov a pod.), ale vždy len pri vypnutom a zaistenom stave elektrického zariadenia.
6. Zasahovanie do elektrotechnického zariadenia môže spôsobiť úraz elektrickým prúdom, požiar, výbuch a preto je prísne zakázané.

KLUB SLOVENSKÝCH TURISTOV, občianske združenie	Obsah dokumentu	Bezpečnosť a ochrana zdravia	Vydanie: A
	Znak a číslo dokumentu	FN-BOZP-09	Revízia: 0
	Názov dokumentu	Pokyny na zaistenie BOZP	Strana: 5 z 9

7. Pred premiestňovaním alebo posunovaním pracovných strojov alebo spotrebičov pripojených na elektrickú sieť pohyblivým prívodom s vidlicou, sa musí vykonať bezpečné odpojenie od siete vytiahnutím vidlice zo zásuvky (aby nemohlo dôjsť k prerušeniu alebo vytrhnutiu pripojených vodičov).
8. Táto požiadavka sa nevzťahuje na také zariadenia, ktoré sú na tento účel zvlášť konštruované a prispôsobené, ako napr. prenosné svietidlá, niektoré spotrebiče pre domácnosť, ručné elektromechanické náradie a pod.
9. Pri obsluhu elektrického zariadenia musí obsluhujúci dbať príslušných návodov a inštrukcií a miestnych prevádzkových predpisov pre jeho používanie, taktiež aj na to, aby zariadenie nebolo nadmerne preťažované alebo inak namáhané (poškodzované).
10. Ak zistí pri obsluhu závalu na zariadení (napr. poškodenie izolácie, zápach po spálenine, dym, neobvykle hlučný alebo nárazový chod elektrického zariadenia, silné hučanie, trhavý rozbeh, nadmerné ohriatie niektorej časti elektrického zariadenia, iskrenie, brnenie od elektrického prúdu) musí obsluhujúci elektrické zariadenie ihneď vypnúť a závalu ohlásiť údržbárovi elektrického zariadenia alebo nadriadenému pracovníkovi.
11. Osoba bez elektrotechnickej kvalifikácie nesmie začať prácu skôr, ako jej bude odborným pracovníkom prevádzkovateľom elektrotechnického zariadenia nn odovzdané vypnuté a zaistené pracovisko, ktorého stav bez napätia musí byť preukázaný tým, že ju tento pracovník presvedčí dotknutím sa vypnutých častí holou rukou.
12. Pri každej práci blízko elektrického zariadenia, ktorého nekryté časti sú pod napätím, musí pracovník dať pozor, aby jeho pracovisko bolo bezpečné, aby nemal vratkú (nestabilnú) polohu, aby sa nešmykol alebo nespadol na tieto časti. Ak sa nedá tejto požiadavke vyhovieť (napr. na strmej streche, nad ktorou je elektrické vedenie a nedajú sa použiť osobitné opatrenia), musia sa nekryté živé časti elektrického zariadenia pod napätím vypnúť a zaistiť.
13. Ak sú časti elektrického zariadenia nn alebo vn (pod napätím), zakryté tak, že chránia pracovníkov pred úmyselným dotyk, môže sa osoba bez elektrotechnickej kvalifikácie pri obsluhu alebo pri práci priblížiť ku krytu až na dotyk.
14. Pred začatím akýchkoľvek prác v blízkosti elektrických vonkajších vedení nn a mn musí ten, kto prácu organizuje, alebo riadi, oboznámiť všetkých pracovníkov s nebezpečím, ktoré môže vzniknúť od elektrického vedenia.
15. Je zakázané približovať sa k pretrhnutým vodičom elektrického vedenia spadnutých na zem a dotýkať sa ich, (v okolí miesta kde leží pretrhnutý vodič môže vzniknúť až do vzdialenosti 20 m oblasť životu nebezpečného krokového napätia). Pri zistení pretrhnutého vodiča je treba vykonať vhodné opatrenia dotiaľ, než bude závala odstránená – napr. ohradením nebezpečného miesta, stálym dozorom a pod., a je nutné urýchlene upovedomiť príslušného prevádzkovateľa elektrického vedenia.

Bezpečná práca s ručným náradím

1. Náradie sa môže používať iba pre účely, pre ktoré je určené. Všetci ktorí používajú náradie, musia byť na začiatku poučení o zásadách bezpečnosti práce s ním.
2. Ručné náradie musí byť vybavené riadnou rukoväťou, násadou, a pod. tieto musia byť opracované a nesmie dôjsť k ich samovoľnému uvoľneniu.

KLUB SLOVENSKÝCH TURISTOV, občianske združenie	Obsah dokumentu	Bezpečnosť a ochrana zdravia	Vydanie: A
	Znak a číslo dokumentu	FN-BOZP-09	Revízia: 0
	Názov dokumentu	Pokyny na zaistenie BOZP	Strana: 6 z 9

3. Úderné plochy kladív, sekáčov, pribojníkov, klinov a pod. nesmú mať otrepy a trhliny. Toto náradie musí byť vyrobené z netrieštivej ocele. Pri používaní týchto nástrojov sa musí postarať o bezpečnosť pracovníkov v okolí.
4. Možno používať len nepoškodené maticové kľúče. Pri uvoľňovaní skrutiek sa nesmie kľúč predlžovať pákami, údery kladivom na kľúč nie sú dovolené.
5. Matice a skrutky sa musia povoľovať a ťahať vždy len smerom k sebe.
6. Náradie sa musí odkladať na vhodné, bezpečné miesto, aby nedošlo k jeho pádu, zachyteniu sa oň alebo zakopnutím.
7. Rukoväť uzavretých klieští musí mať v zadnej časti medzeru aspoň 15 mm.
8. Pri rezaní materiálu sa nesmie používať pílový list alebo kotúč s vylámanými zubami.
9. Náradie sa nesmie odkladať alebo prenášať za pohybu nástroja - iba v kľúde.
10. Pri používaní ručného elektromechanického náradia s pohyblivým prívodom el. energie musia byť chránené prívody pred poškodením. Pred použitím sa musí pohyblivý prívod riadne skontrolovať, či nie je poškodený, pred vykonávaním akýchkoľvek úprav. Pri zriaďovaní a mazaní, musí byť vypnutý prívod elektrickej energie.
11. Pri práci s náradím a pomôckami, kedy dochádza k odštiepavaniu a odletovaniu materiálu, sa musí pracovník chrániť stanovenými ochrannými pomôckami, predovšetkým musí používať ochranu zraku a tváre.
12. Za stav ručného náradia zodpovedá pracovník, ktorému bolo náradie zverené. Za stav vydávaného náradia zodpovedá výdajca spoločne s pracovníkom, ktorý náradie preberá. Za to, že bude vydané elektrotechnické náradie, ktoré bolo preskúšané a nemá neplatnú lehotu predpísanú odbornými prehliadkami zodpovedá štatutár organizácie.

Používanie rebríkov

1. Rebrík možno používať len na krátkodobé fyzicky nenáročné práce pri použití jednoduchého náradia. Pri vystupovaní alebo zostupovaní musí byť pracovník otočený tvárou k rebríku a musí mať možnosť pridržať sa ho oboma rukami.
2. Po rebríku sa nesmie vynášať alebo znášať bremeno ťažšie ako **20 kg**. Na rebríkoch je zakázané pracovať nad sebou. Vystupovať a zostupovať po rebríku súčasne viacerými pracovníkmi je zakázané.
3. Na rebríkoch sa **nesmú** vykonávať práce, pri ktorých sa používajú pneumatické nástroje, vstrelňovacie prístroje, reťazové píly a iné nebezpečné nástroje.
4. Je zakázané používať rebrík ako priechodový mostík!
5. Najvyššia povolená dĺžka prenosných drevených rebríkov je 8 m. Ak sa má rebrík nadstaviť, musia sa obe časti bezpečne spojiť. V mieste spojenia sa nesmie meniť sklon rebríka ani vzdialenosť medzi priečkami.
6. Rebríky používané na výstup musia presahovať výstupnú plošinu o 1,1 m. Presah rebríka sa môže nahradiť pevnými držadlami alebo inou pevnou časťou konštrukcie, za ktorú sa možno spoľahlivo zachytiť. Na zabezpečenie stability musí byť rebrík zabezpečený proti posunutiu, bočnému vychýleniu, prevráteniu alebo rozovretiu. Sklon jednoduchého rebríka nesmie byť menší ako 1:2,5.

KLUB SLOVENSKÝCH TURISTOV, občianske združenie	Obsah dokumentu	Bezpečnosť a ochrana zdravia	Vydanie: A
	Znak a číslo dokumentu	FN-BOZP-09	Revízia: 0
	Názov dokumentu	Pokyny na zaistenie BOZP	Strana: 7 z 9

7. Za priečkami musí byť voľný priestor najmenej 0,18 m; pri päte rebríka zo strany prístupu treba ponechať voľný priestor najmenej 0,6 m.
8. Na výstup a zostup medzi podlahami lešenia možno použiť aj drevené zbíjané rebríky s najväčšou dĺžkou 3,5 m s priečkami vsadenými do zdvojených postranníc, technicky dokumentované typovým výkresom a výpočtom.
9. Povrazové rebríky možno použiť len na výstup a zostup pracovníkov.
10. Na rebríku možno pracovať len v bezpečnej vzdialenosti od horného konca rebríka, pri jednoduchom rebríku vo vzdialenosti chodidiel najviac 0,8 m; pri dvojitom rebríku najviac o 0,5 m od konca rebríka. Pri práci na rebríku musí pracovník, keď je chodidlami vo výške väčšej ako 5 m, používať osobné ochranné zabezpečenie proti pádu.
11. Vizuálne prehliadky rebríkov sa musia vykonať pri výdaji zo skladu alebo pri príjme do skladu a pred každým použitím. Podľa požiadaviek technických noriem dodávateľ stavebných a montážnych prác je povinný pravidelne vykonávať skúšky stability a pevnosti rebríkov najmenej raz ročne. Poškodené rebríky a tie, ktoré nevyhovujú skúškam, sa nesmú používať.
12. Pojazdné rebríky sa musia pred použitím stabilizovať oporami na dostatočne únosnom podklade.

Bezpečnosť pri premiestňovaní bremien

1. Každý je povinný pri manipulácii s materiálom a bremenami zaistiť svoju bezpečnosť a i bezpečnosť spolupracovníkov, ktorí by mohli byť touto manipuláciou ohrození.
2. Pri manipulácii s bremenami a materiálom musí každý dbať na to, aby bremená, či materiál boli stabilne uložené, zaistené proti spadnutiu, či nebezpečnému posunutiu, aby vyčnievajúce časti boli zabezpečené tak, aby nemohli poškodiť ďalších pracovníkov či zariadenie a pri preprave manipulácii s dlhými kusmi treba dávať pozor na nebezpečie možnosti dotyku časti bremien a materiálu so živými vodičmi el. energie či poškodenie elektrických alebo plynových zariadení.
3. Pri manipulácii pomocou ďalších pomôcok napr. lán, reťazí, povrazov a pod., musia byť bremená a materiály správne uviazané. Pokiaľ sa jedná o manipuláciu so strojným zariadením (napr. zdvíhadlá a pod.) môžu vykonávať viazanie a prepravu iba zamestnanci so zodpovedajúcou kvalifikáciou a poverení touto činnosťou.
4. Manipulácia s nebezpečnými materiálmi napr. s horľavinami, stlačeným plynom, žieravinami atď., musí byť vykonávaná zvlášť obozretne, podľa platných predpisov pre túto manipuláciu a s vedomím, že všetky tieto nebezpečné materiály majú svoje zákonitosti pre manipuláciu s nimi, ktoré musí zúčastnený dokonale poznať.
5. Je zakázané všetkým prechádzať alebo zdržovať sa pod zaveseným bremenom a zdržovať sa v nebezpečnej blízkosti takto manipulovaného bremena či materiálu.
6. Je povinnosťou všetkých osôb pri pobyte a činnosti v priestoroch zamestnávateľa, venovať pozornosť svojmu pracovnému okoliu, pri prechádzaní a manipulácii sledovať všetky zariadenia, ktoré by mu mohli spôsobiť poškodenie zdravia a preto dodržiavať od týchto bezpečné vzdialenosti. Brať do úvahy možné pohyby a pôsobenie hmotnosti síl bremien, materiálu a zariadení na pracoviskách a rešpektovať základné technické ustanovenia, platiace pri danej konkrétnej výrobe alebo činnosti.
7. Ak vykonáva manipuláciu s materiálom alebo bremenom naraz viac osôb, musí byť jeden z nich určený ako vedúci práce (predný zamestnanec), ktorý dáva pokyny a riadi vlastnú činnosť všetkých zúčastnených tak, aby činnosť bola koordinovaná a nedošlo k nedorozumeniu navzájom.

KLUB SLOVENSKÝCH TURISTOV, občianske združenie	Obsah dokumentu	Bezpečnosť a ochrana zdravia	Vydanie: A
	Znak a číslo dokumentu	FN-BOZP-09	Revízia: 0
	Názov dokumentu	Pokyny na zaistenie BOZP	Strana: 8 z 9

8. Pri ručnej manipulácii s materiálom je nutné brať do úvahy základné fyziologické zásady, že dvíhanie bremien sa má vykonávať predovšetkým z podrepu, silou svalov nôh a nie pretážením chrbtových svalov a chrbtice dvíhaním z predklonu.
9. Pri ručnom dvíhaní bremien pracovníci dodržia ustanovenia Nariadenia vlády č. 281/2006 Z.z. minimálne bezpečnostné požiadavky pri manipulácii s bremenami.

Bezpečnostné značky a farby

1. Bezpečnostné farby

Použitie farieb ako bezpečnostného označenia vychádza z predpokladu, že za istých podmienok je použitie niektorej farby výhodnejšie ako dlhší písomný príkaz či zákaz alebo než použitie foriem ostatných. Určitej farbe, ako nositeľke informácie, je všeobecne prikladaný presne definovaný význam.

Bezpečnostné farby: teplé (červená, žltá), studené (modrá, zelená) a doplnkové (biela a čierna).

- a) **červená farba** – znázorňuje nutnosť zastavenia pohybu – STOP. Červenou farbou sa označujú hasiace prístroje, bielo-červené šrafovanie na zábranách dopravných komunikácií a pod.
- b) **žltá farba** – používa sa samostatne alebo v kombinácii s ďalšími (šrafovanie), na niektorých bezpečnostných značkách, na potrubí znamená horľavý plyn.
- c) **zelená farba** - symbolizuje jednoznačne pohodu, bezpečie a voľno, vyznačuje bezpečnostné zariadenie, vybavenie, alebo umiestnenie, ďalej zdravotné zariadenie, stanovisko prvej pomoci, únikové východy, sociálne zariadenia a pod.
- d) **modrá farba** – význam modrej farby sa delí na bezpečnostný príkazový a obecné informačný. Príkazový je v tvare kruhu a informačný v tvare pravouhlého obrazca.

2. Bezpečnostné značky

Ich účelom je upozorniť na výskyt rizika, na doporučené spôsoby konania, na zariadenie a opatrenia dôležité z hľadiska bezpečnosti práce, stanoviť spôsob ochrany pracovníkov a zariadenia. Plní funkciu konkrétneho pokynu daného zamestnancovi.

a) **Nebezpečie a výstraha**

Vyjadrujú základný pojem nebezpečia. Je to žltý rovnostranný trojuholník s čiernym orámovaním a vyznačenými symbolmi čiernou farbou (napr. blesk, oheň, teplomer, výkričník, a pod.)

b) **Zákaz**

Stanovuje zákaz určitej činnosti alebo spôsobu činnosti. Sú to kruhové značky orámované červenou farbou, s bielou výplňou a červeným šikmým pruhom. Symbol cez kruh je farby čiernej vyjadrujúci určité nebezpečie (napr. blesk, oheň, cigareta, motorový vozík, a pod.), ktorému týmto uvedeným zákazom čelí.

c) **Príkaz**

Stanovuje príkaz na zaistenie bezpečnostného stavu. Je to modrý kruh so symbolom bielej farby (napr. prilba, okuliare, chránič sluchu, rukavice, a pod.). Stanoví povinnosť používať potrebné ochranné zariadenie, pomôcky, vykonanie určitých výkonov a pod.

KLUB SLOVENSKÝCH TURISTOV, občianske združenie	Obsah dokumentu	Bezpečnosť a ochrana zdravia	Vydanie: A
	Znak a číslo dokumentu	FN-BOZP-09	Revízia: 0
	Názov dokumentu	Pokyny na zaistenie BOZP	Strana: 9 z 9

Bezpečnostné požiadavky pre prácu vo výškach a nad voľnou hĺbkou

1. Za prácu vo **výške** a nad voľnou hĺbkou sa považuje práca a pohyb pracovníka, pri ktorom je ohrozený pádom z výšky, do hĺbky, prepadnutím alebo zosunutím. Pri tejto činnosti sa musí pracovník chrániť proti pádu.
2. Ochrana pracovníkov proti pádu sa musí vykonať **kolektívnym** (ochranné zábradlie, ochranné ohradenie, lešenie, poklopy, záchytné ohradenie, záchytné lešenie, záchytné siete) alebo **osobným zabezpečením** (bezpečnostné lano, bezpečnostný pás, bezpečnostný postroj, samonavíjacia kladka, bezpečnostná brzda, prípravky na spúšťanie a vyťahovanie vrátane príslušenstva) nezávisle od výšky na všetkých pracoviskách a komunikáciách nad vodou alebo inými látkami, kde hrozí nebezpečenstvo poškodenia zdravia, a od výšky 1,5 m na všetkých ostatných pracoviskách a komunikáciách.
3. Materiál, náradie a pomôcky sa musia uložiť, prípadne skladovať vo výškach tak, aby po celý čas uloženia boli zabezpečené proti pádu, skĺznutiu alebo zhodeniu vetrom počas práce i po jej ukončení.
4. Pracovné náradie sa **zakazuje** zavesovať na časti odevu, ak nie je na to upravený alebo ak pracovník nepoužije vhodný výstroj (pás s úpinkami a pod.).
5. Konštrukcia na práce vo výškach sa nesmie preťažovať. Hmotnosť materiálu, zariadenia, pomôcok, náradia vrátane počtu osôb nesmie presahovať normou určené náhodné zaťaženie konštrukcie.
6. Priestory, nad ktorými sa pracuje, musia sa bezpečne zaistiť, aby nedošlo k ohrozeniu pracovníkov a iných osôb.
7. Pri práci na streche sa musia pracovníci chrániť:
  - a) proti pádu zo strešných plášťov na voľných okrajoch,
  - b) proti skĺznutiu z plochy strechy pri jej sklone nad 25 stupňov,
  - c) proti prepadnutiu cez strešnú konštrukciu.
8. Pri použití rebríkov ako zabezpečenie proti skĺznutiu na streche so sklonom nad 45 stupňov od vodorovnej roviny sa musí použiť aj osobné zabezpečenie pracovníkov proti pádu.
9. Na zvyšovanie miesta práce alebo na výstup sa nesmú používať labilné predmety a predmety určené na iné použitie (vedrá, sudy, debny, radiátory, bezpečnostné siete a pod.).
10. Práce nad sebou sa môžu vykonávať len výnimočne, ak sa nemožno bez nich zaobísť z pracovno-technických dôvodov. Technologický postup musí obsahovať spôsob zaistenia bezpečnosti pracovníkov na nižších pracovných úrovniach.
11. Pod miestom vyťahovania, zdvíhania a spúšťania materiálu sa musí zabezpečiť dostatočný voľný priestor na manipuláciu s materiálom. Počas týchto prác sa do ohrozeného priestoru musí zamedziť prístup pracovníkom, ktorí nie sú určení na tieto práce.
12. Pri práci na vysokých objektoch musia byť prítomní najmenej **dvaja** pracovníci!
13. Zhadzovanie predmetov, zvyškov stavebných látok ma materiálu na nižšie položené pracoviská, komunikácie alebo podobné plochy je zakázané!
14. Práce vo výškach v priestoroch nechránených proti poveternostným vplyvom sa musia **prerušit'** pri búrke, silnom daždi, snežení, tvorení námrazy, vetre s rýchlosťou nad 8 m.s⁻¹, viditeľnosti menšej ako 30 m, teplote prostredia nižšej ako -10°C.

1870
1871
1872

1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944
1945
1946
1947
1948
1949
1950